

Nr 104.

Av herrar **Rosén** och **Ekman, Carl Gustaf**, om anslag till beredande av understöd åt trädgårdskoloniverksamhet och potatisodling i städer, köpingar samt municipal- och stationssamhällen ävensom vid industriplatser.

I en i första kammaren vid 1917 års riksdag väckt motion, nr 65, hemställde vi, att riksdagen måtte besluta att till beredande av understöd åt trädgårdskoloniverksamhet anslå ett belopp av 500,000 kronor att utgå på villkor, som av Kungl. Maj:t kunde vara stipulerade, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1917 förskottsvis utgiva den större eller mindre del av beloppet, som för sakens snabbast möjliga realiserande kunde vara erforderligt.

Till stöd för denna hemställan anfördes följande:

»För jordbrukets befrämjande anslår riksdagen årligen betydande summor, att utgå dels såsom anslag, dels i form av lån. Utan tvivel har denna riksdagens understödjande verksamhet haft synnerligen goda verkningar. Den nu rådande bekymmersamma situationen på livsmedelsmarknaden gör det emellertid till en tvingande nödvändighet att vidtaga ytterligare åtgärder till främjande av livsmedelsproduktionen.

I detta syfte synes en utväg stå till buds, som om den beträdes, helt visst skulle i avsevärd grad ej blott öka tillgången på vissa livsmedel utan även bidra till någon lättnad i de mindre bemedlade samhällsmedlemmarnas svårigheter på grund av dyrtiden. Vi avse främjandet av koloniträdgårdsverksamheten.

Framför allt i vissa städer har denna verksamhet under senare år omfattats med växande intresse och fått en ganska stor utbredning. Icke

jordägande arbetare, hantverkare och små löntagare ha härigenom kunnat erhålla smärre jordlotter, från vilka de avvunnit vackra och värdefulla skördar av potatis, grönsaker, frukt och bär. Denna verksamhet är förtjänt av ytterligare utveckling.

I och invid städer och köpingar, municipal- och stationssamhällen samt industriplatser finnes i allmänhet rätt god tillgång på jord, som lämpar sig för odling men för närvarande icke utnyttjas. Därvid skulle kunna komma till tillfällig användning även obebyggda tomter, som nu icke lämna någon nämnvärd avkastning eller tjäna något ändamål. Genom exempelvis potatisodling på dylika områden skulle livsmedelstillgången ej oväsentligt ökas. Denna ökning av livsmedelsproduktionen vore så mycket värdefullare som den i sin helhet vinnes genom arbete på fritid av personer, vilka ha annan sysselsättning än jordbrukarens.

På alltför många håll synes man tyvärr ej ha blicken öppen för betydelsen av en sådan verksamhet. Kommunerna skulle dock genom sina organ eller särskilda koloniträdgårdsföreningar kunna utföra ett storartat arbete på detta område, därest intresset väckes. Ett av de verksamaste medlen härför synes vara beviljandet av statsbidrag till sådana företag.

Att intresse förefinnes hos de härmed närmast åsyftade befolkningsgrupperna, har tydligt framgått på alla de håll, där någon välordnad verksamhet kommit till stånd. Tydligt är att den senaste tidens dyrhet och brist på livsmedel skola i än högre grad påverka och egga detta intresse.

De närmaste villkoren för statsbidrags erhållande torde icke kunna bestämmas annat än efter verkställd utredning. Dock torde böra fastslås, att staten icke bidrager med större belopp än det, som för samma ändamål tillskjutes av kommun, bolag eller föreningar. Medlen skulle användas till bestridande av utgifter för jordområdets arrendering, upplöjning och gödsling samt inköp av utsäde. Med ett sådant bidrag torde intresset i hög grad stimuleras.

Det är oss icke obekant, att Kungl. Maj:t tillkallat sakkunniga för avgivande av förslag till åtgärder för ökad livsmedelsproduktion, men då dessa sakkunnigas uppgift torde komma att begränsas till utarbetande av förslag, som avse åstadkommande av mera intensiv jordbruksdrift, ha vi ansett oss böra fästa riksdagens uppmärksamhet på önskvärdheten av en ökad livsmedelsproduktion med hjälp av den icke jordägande befolkningen. — — —

Svårigheten är att kunna beräkna huru stort belopp, som kan bli erforderligt. Vi hålla emellertid före, att en summa av 500,000 kronor

under första året torde bli erforderlig. I detta fall, liksom i fråga om det nyssnämnda 5-miljoner-anslaget, må emellertid endast den del av anslaget disponeras, som blir i vederbörlig ordning beviljad på grund av inkomna ansökningar med styrkta motprestationer. Kanske skulle beloppet rent av kunna utgå av överblivna medel från det av 1916 års riksdag beviljade dyrtidsanslaget — en sak, vilken lämpligen torde kunna undersökas under utskottsbehandlingen.»

I anledning av denna motion anförde jordbruksutskottet i sitt överdensamma avgivna utlåtande, nr 33, följande:

»I likhet med motionärerna inser utskottet vikten av att den utav rådande extraordinära förhållanden förorsakade knappheten i livsförnödenheter genom ökning i livsmedelsproduktionen i möjligaste mån avhjälpes. Jämväl håller utskottet före, att trädgårdskoloniverksamheten, vilken utskottet anser vara ur flera synpunkter beaktansvärd, i berörda avseende kan hava en betydelsefull uppgift att fylla. Utskottet har sig emellertid bekant, att inom ett flertal kommuner mycket åtgjorts för ifrågavarande verksamhets förkovran och utveckling, och är utskottet jämväl av den förvisningen, att de kommuner, inom vilka trädgårdskoloniverksamhet redan bedrives, skola låta sig angeläget vara att än ytterligare giva densamma sitt stöd, ävensom att övriga kommuner skola med hänsyn till ovanberörda omständigheter finna med sin fördel förenligt att vidtaga åtgärder för igångsättande och främjande av sådan verksamhet.

Vid sådant förhållande och under erinran tillika, att inom lantbruksstyrelsen för ändamålet särskilt tillkallade sakkunniga den 1 mars 1917 avgivit förslag i visst avseende rörande de åtgärder, som kunna anses lämpliga för vinnande av ökning i såväl produktion som konsumtion av grönsaker, ävensom att Kungl. Maj:t den 16 i samma månad ställt särskilda medel till lantbruksstyrelsens förfogande för ändamålet i fråga», hemställde utskottet, att motionen ej måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Båda kamrarna biföllo vad utskottet sålunda hemställt.

De stora förhoppningar, som utskottet ställde på kommunerna, kunna knappast sägas hava gått i uppfyllelse, beroende dels därpå att på många håll initiativkraft och intresse saknats, dels ock därpå att kommunernas utgifter för en mångfald åtgärder i anledning av dyrtiden och därav föranledda organisationer och understödsverksamhet högst väsentligt ökats. Ej heller synas de av lantbruksstyrelsen vidtagna åtgärderna hava åstadkommit det resultat, som man med anledning av utskottets yttrande haft rätt

att förvänta. Utan tvivel hade det varit välbetänkt, om ovannämnda förslag till koloniträdgårdsverksamhetens och potatisodlingens utbredning i städer m. fl. samhällen samt vid industriplatser vunnit större beaktande av fjolårets riksdag.

Den allt mer tilltagande livsmedelsknappheten synes emellertid göra det till en tvingande nödvändighet att alla medel anlitas för produktionens ökning. Det är uppenbart, att genom jordupplåtelse för koloniträdgårdar och potatisland tusentals människor, som icke förfoga över någon jord och på grund av sin verksamhet ej deltaga i jordbruksarbete, skulle komma att medverka till frambringande av livsmedel. Än bättre resultat skulle vinnas, om statsmakterna genom anslag främjade strävanden i sådan riktning. Det synes oss sålunda vara en angelägenhet av allra största vikt att för innevarande år medel anslås för uppmuntrande av dylik verksamhet. Ett anslag för detta ändamål behöver förvisso icke utgå under många år, åtminstone ej till något större belopp, ty har denna verksamhet en gång på allvar upptagits och har befolkningen en gång intresserats för densamma, kommer arbetet icke att avstanna utan skall tvärtom mer och mer utvecklas i den mån lämplig jord kan erhållas.

På grund av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att till beredande av understöd åt trädgårdskoloniverksamhet och potatisodling i städer, köpingar, municipal- och stationssamhällen samt vid industriplatser anslå ett belopp av 500,000 kronor, att utgå på tilläggsstaten för år 1918 och på villkor, som av Kungl. Maj:t bestämmas.

Stockholm den 26 januari 1918.

Gustav Rosén.

Carl Ekman.